

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

6. november 2012*

Määrus (EÜ) nr 343/2003 — Selle liikmesriigi määramine, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest — Humanitaarklausel — Selle määruse artikkel 15 — Liikmesriigis varjupaiga saanud isik, kes raske haiguse tõttu sõltub varjupaigataotleja abist — Määruse artikli 15 lõige 2 — Liikmesriigi, kes ei ole sama määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav, kohustus vaadata läbi kõnealuse varjupaigataotleja varjupaigataotlus —
Tingimused

Kohtuasjas C-245/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Asylgerichtshof'i (Austria) 20. mai 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. mail 2011, menetluses

K

versus

Bundesasylamt,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen (ettekandja), A. Rosas, M. Berger ja E. Jarašiūnas, kohtunikud E. Juhász, J.-C. Bonichot, D. Šváby, A. Prechal ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: V. Trstenjak,

kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. mai 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- K, esindaja: *Rechtsanwalt* A. Egger,
- Austria valitsus, esindajad: C. Pesendorfer ja P. Cede,
- Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,
- Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues ja B. Beaupère-Manokha,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Palatiello,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Ungari valitsus, esindajad: Z. Fehér Miklós ja K. Veres,
  - Poola valitsus, esindaja: M. Szpunar,
  - Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: S. Ossowski,
  - Euroopa Komisjon, esindajad: M. Condou-Durande ja W. Bogensberger,
- olles 27. juuni 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab esiteks nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määruse (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest (ELT L 50, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 109), artikli 15 ja teiseks sama määruse artikli 3 lõike 2 tõlgendamist.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati kolmanda riigi kodaniku K ja Bundesasylamt'i (föderaalne varjupaigaamet) vahelises vaidluses seoses asjaoluga, et viimati nimetatud lükkas tagasi põhikohtuasja kaebaja Austrias esitatud varjupaigataotluse, põhjendusega, et varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik on Poola Vabariik.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 343/2003

- 3 Määruse nr 343/2003 põhjendused 3 ja 4 on sõnastatud järgmiselt:
  - „(3) Tampere istungi järeldustes tõdetakse ka, et [Euroopa ühine varjupaigasüsteem] peaks lühiajaliselt hõlmama selget ja toimivat menetlust varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramiseks.
  - (4) Selline menetlus peaks põhinema liikmesriikide ja asjaomaste isikute seisukohast erapooletutel ja õiglastel alustel. Eelkõige peaks see võimaldama kiiresti määrata vastutava liikmesriigi, et tagada tegelik juurdepääs pagulasseisundi kindlakstegemise menetlusele ja mitte seada ohtu varjupaigataotluste kiire menetlemise eesmärki.”
- 4 Nimetatud määruse põhjendused 6 ja 7 näevad ette:
  - „(6) Perekonna ühtsus tuleks säilitada, kuivõrd see on kooskõlas muude eesmärkidega, mida taotletakse varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise kriteeriumide ja mehhanismide kehtestamisega.
  - (7) Ühe pere liikmete varjupaigataotluste koosmenetlemine ühes liikmesriigis võimaldab tagada taotluste põhjaliku läbivaatamise ja nende suhtes tehtavate otsuste omavahelise kooskõla. Liikmesriikidel peaks olema võimalus teha vastutuskriteeriumidest erandeid, et oleks võimalik pereliikmeid kokku viia, kui see on humanitaarsetel põhjustel vajalik.”

- 5 Määruse nr 343/2003 põhjendusest 15 koostoimes ELL artikli 6 lõikega 1 tuleneb, et selles määruses järgitakse eeskätt Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta”) tunnustatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid. Eelkõige püütakse määrusega tagada harta artiklitega 1 ja 18 tagatud varjupaigataotlejate inimväärikuse ja varjupaigaõiguse täielik järgimine.
- 6 Määruse nr 343/2003 artikkel 1 näeb ette, et „määruses sätestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest”.
- 7 Nimetatud määruse artikli 2 punktides c, d, e ja i on mõisted määratletud järgmiselt:

„c) varjupaigataotlus – kolmanda riigi kodaniku esitatud taotlus, mida võidakse käsitada mõnelt liikmesriigilt rahvusvahelise kaitse taotlemisena [28. juuli 1951. aasta] Genfi [pagulasseisundi] konventsiooni alusel. Rahvusvahelise kaitse taotlemist käsitletakse varjupaigataotlusena, välja arvatud juhul, kui kolmanda riigi kodanik selgesõnaliselt taotleb mõnda muud liiki kaitset, mida saab eraldi taotleda;

d) taotleja või varjupaigataotleja – kolmanda riigi kodanik, kes on esitanud varjupaigataotluse, mille suhtes ei ole lõplikku otsust veel tehtud;

e) varjupaigataotluse läbivaatamine – varjupaigataotluse igasugune läbivaatamine või taotluse üle otsustamine pädevate asutuste poolt kooskõlas siseriiklike õigusaktidega, välja arvatud menetlused vastutava liikmesriigi määramiseks käesoleva määruse kohaselt;

[...]

i) pereliikmed – järgmised taotleja perekonna liikmed, kes on liikmesriikide territooriumil eeldusel, et perekond oli juba olemas päritoluriigis:

i) varjupaigataotleja abikaasa või temaga püsivas suhtes olev vabaabielukaaslane, kui asjaomase liikmesriigi õigusaktide või tava kohaselt koheldakse vabaabielupaare välismaalasi käsitlevate õigusaktide alusel võrdväärselt abielus paaridega;

ii) alapunktis i osutatud paaride või taotleja alaealised lapsed, tingimusel et nad ei ole abielus ja on ülalpeetavad, sõltumata sellest, kas siseriikliku õiguse tähenduses on nad sündinud registreeritud abielust või registreerimata abielust või on nad lapsendatud;

iii) isa, ema või eestkostja, kui taotleja või pagulane on alaealine ja vallaline.”

- 8 Sama määruse II peatükis „Üldpõhimõtted” asuva artikli 3 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Liikmesriigid vaatavad läbi kõikide selliste kolmanda riigi kodanike taotlused, kes taotlevad varjupaika mõne liikmesriigi piiril või territooriumil. Taotluse vaatab läbi üks liikmesriik, kelleks on III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik.

2. Erandina lõikest 1 võib iga liikmesriik läbi vaadata varjupaigataotluse, mille on talle esitanud kolmanda riigi kodanik, isegi kui käesolevas määruses sätestatud kriteeriumide kohaselt ei vastuta ta sellise läbivaatamise eest. Sel juhul muutub see liikmesriik vastutavaks liikmesriigiks käesoleva määruse tähenduses ja võtab selle vastutusega seotud kohustused. Vajaduse korral teatab ta sellest varem vastutanud liikmesriigile, vastutava liikmesriigi määramise menetlust teostavale liikmesriigile või liikmesriigile, kellel on palutud taotleja vastu või tagasi võtta.”

9 Selleks et määrata kindlaks „vastutav liikmesriik” määruse nr 343/2003 artikli 3 lõike 1 tähenduses, on määruse artiklites 6-14, mis asuvad III peatükis, sätestatud loetelu objektiivsetest ja tähtsuse järjekorras esitatud kriteeriumidest.

10 Nimetatud määruse artikkel 15, mis on määruse IV peatüki „Humanitaarklausel” ainuke artikkel, näeb ette:

„1. Iga liikmesriik, isegi kui ta ei ole käesolevas määruses sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav, võib pereliikmeid ja muid ülalpeetavaid sugulasi kokku viia humanitaarsetel põhjustel, lähtudes eeskätt perekondlikest või kultuurilistest kaalutlustest. Sel juhul vaatab see liikmesriik mõne teise liikmesriigi palvel läbi asjaomaste isikute varjupaigataotlused. See eeldab asjaomaste isikute nõusolekut.

2. Kui asjaomane isik sõltub teise isiku abist kas raseduse, vastsündinud lapse, raske haiguse, raske puude või vanaduse tõttu, hoiavad liikmesriigid varjupaigataotleja üldjuhul koos tema mõne liikmesriigi territooriumil viibiva sugulasega või viivad nad omavahel kokku, tingimusel et päritoluriigis olid perekondlikud sidemed olemas.

[...]

4. Kui liikmesriik, kelle poole sellise palvega pöördutakse, rahuldab selle, läheb vastutus taotluse läbivaatamise eest talle üle.

5. Käesoleva artikli rakendamise tingimused ja kord, sealhulgas vajaduse korral lepitusmenetlused kõnealuste isikute kokkuviiamise vajadust või selle teostamise paika käsitlevate liikmesriikide vaheliste erimeelsuste lahendamiseks võetakse vastu artikli 27 lõikes 2 osutatud korras.”

11 Määruse nr 343/2003 V peatükis „Vastuvõtmine ja tagasivõtmine” asub muu hulgas artikkel 16, mille lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva määruse kohaselt varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik on kohustatud:

[...]

c) võtma artiklis 20 sätestatud tingimustel tagasi taotleja, kelle taotlus on läbivaatamisel ja kes viibib loata mõnes muus liikmesriigis;

[...]”

Määrus (EÜ) nr 1560/2003

12 Komisjoni 2. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1560/2003, millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele nr 343/2003 (ELT L 222, lk 3; ELT eriväljaanne 19/06, lk 200), sätestab artiklis 11 „Ülalpeetavus”:

„1. Kui varjupaigataotleja sõltub mõnes liikmesriigis viibiva sugulase abist või kui mõnes liikmesriigis viibiv sugulane sõltub varjupaigataotleja abist, kohaldatakse [määruse nr 343/2003] artikli 15 lõiget 2.

2. [Määruse nr 343/2003] artikli 15 lõikes 2 kirjeldatud ülalpeetavust hinnatakse võimaluse korral erapooletutel alustel, näiteks arstitõendite põhjal. Kui selliseid tõendeid ei ole või neid ei saa esitada, loetakse humanitaarsed põhjused tõendatuks üksnes asjaomaste isikute esitatud veenva teabe põhjal.

[...]

4. Enne [määruse nr 343/2003] artikli 15 lõike 2 kohaldamist tuleb igal juhul veenduda, et varjupaigataotleja või sugulane suudab tegelikult anda vajalikku abi.

[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 13 K sisenes kolmandast riigist tulles ebaseaduslikult Poolasse ja esitas seal 2008. aasta märtsis esimese varjupaigataotluse.
- 14 Ootamata ära selle varjupaigataotluse läbivaatamise menetluse lõppu, lahkus ta seejärel Poola territooriumilt ning sisenes ebaseaduslikult Austriasse, kus ta asus elama ühe oma täiskasvanud poja juures, kellel on koos tema abikaasa ja nende kolme alaealise lapsega Austrias juba pagulasseisund.
- 15 K esitas 2008. aasta aprillis Austrias teise varjupaigataotluse.
- 16 Asylgerichtshofi sõnul on tõendatud, et K minia sõltub K-st, kuna peres on vastsündinu ning minia ise on kolmandas riigis toimunud väga traumaatilise sündmuse tulemusel raskelt haige ja raske puudega. Kui sellest sündmusest saadakse teada, võivad minia meessoost pere- või suguvõsaliikmed perekonna au taastamise kultuurilistest traditsioonidest tulenevalt miniat raskelt väärkohelda. Pärast K asumist oma minia juurde Austrias, on K minia nõustaja ja kõige lähedasem sõber ning seda mitte ainult neid ühendavate perekondlike sidemete tõttu, vaid ka asjaolu tõttu, et K-l on vastav erialane kogemus.
- 17 Austria ametiasutused leidsid, et K varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutab Poola Vabariik, ning palusid sellel liikmesriigil võtta K tagasi.
- 18 Vastuseks nimetatud palvele nõustusid Poola ametiasutused K tagasi võtma vastavalt sama määruse artikli 16 lõike 1 punktile c, ilma et nad oleksid palunud Austria ametiasutustel võtta K vastu määruse nr 343/2003 artikli 15 alusel.
- 19 Neil asjaoludel lükkas Bundesasylamt 16. juuli 2008. aasta otsusega K Austrias esitatud varjupaigataotluse tagasi põhjendusega, et selle taotluse suhtes on otsuse tegemise eest vastutav liikmesriik Poola Vabariik.
- 20 K esitas nimetatud varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuse peale Asylgerichtshofile kaebuse.
- 21 Tuginedes järeldusele, et põhimõtteliselt on Poola Vabariik pädev tegema otsust K varjupaigataotluse suhtes, sest just selle liikmesriigi piiri ületas kolmandast riigist saabunud K ebaseaduslikult esimest korda, leiab nimetatud kohus peale selle, et niisuguses olukorras, nagu on tema menetluses olevas kohtuasjas, tuleb võtta arvesse määruse nr 343/2003 artikli 15 ja isegi artikli 3 lõike 2 kohaldamist. Samas peädiks neist sätetest ühe või teise kohaldamine Austria Vabariigi pädevusega teha ise kõnealuse varjupaigataotluse suhtes otsus.
- 22 Asylgerichtshof märgib samuti, et määruse nr 343/2003 artikkel 15 on erinormina ülimuslik sama määruse artiklites 6–14 sätestatud üldnormide suhtes.
- 23 Asylgerichtshofi sõnul on määruse nr 343/2003 artikli 3 lõike 2 kohaldamine sama määruse artikli 15 kohaldamise suhtes subsidiaarne, nii et Austria Vabariik peaks kasutama oma õigust võtta omal algatusel üle vastutus varjupaigataotluse läbivaatamise eest nimetatud artiklis viidatud humanitaarsetel põhjustel.

- 24 Lõpuks tuleneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu artikli 15 tõlgendamist käsitlevatest selgitustest tema seisukoht, et niisugusel asjaoludel nagu tema menetluses olevas kohtuasjas, tuleb enne hindamist, kas artikli 15 lõige 1 võiks olla subsidiaarselt kohaldatav, kontrollida sama artikli lõike 2 võimalikku kohaldamist.
- 25 Neil asjaoludel otsustas Asylgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas määruse nr 343/2003 artiklit 15 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik, kes kõnealuse määruse artiklite 6–14 sätete kohaselt ei ole isiku varjupaigataotluse läbivaatamise eest iseenesest vastutav, muutub kohustuslikus korras vastutavaks liikmesriigiks, kui asjaomases liikmesriigis asub varjupaigataotleja raskelt haige ja kultuuriliste asjaolude tõttu ohtu sattunud minia või minia haiguse tõttu hooldust vajavad alaealised lapselapsed ning kui varjupaigataotleja on valmis ja suuteline miniat või lapselapsi abistama? Kas see on nii ka juhul, kui varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik ei ole esitanud asjaomast palvet vastavalt määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 1 teisele lausele?
2. Kas määruse nr 343/2003 artikli 3 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et [esimeses küsimuses] kirjeldatud asjaoludel läheb vastutus kohustuslikus korras üle liikmesriigile, kes iseenesest ei ole varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav, juhul kui vastutuse jäämine määruse nr 343/2003 sätete kohaselt üldjuhul vastutavale liikmesriigile tähendaks [4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni] artikli 3 või artikli 8 ([harta] artikkel 4 või artikkel 7) rikkumist? Kas sellisel juhul saab [nimetatud konventsiooni] artikli 3 või artikli 8 ([harta] artikkel 4 või artikkel 7) täiendaval tõlgendamisel ja kohaldamisel kohaldada mõisteid „ebanimlik kohtlemine” või „perekond” Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast erinevalt, nimelt laiemalt?”

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

- 26 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada seda, kas määruse nr 343/2003 artiklit 15 tuleb tõlgendada nii, et sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas, kus varjupaigataotleja minia sõltub varjupaigataotleja abist, kuna peres on vastsündinu ning minia ise on raskelt haige ja raske puudega, võib liikmesriik, kes kõnealuse määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt ei ole isiku varjupaigataotluse läbivaatamise eest iseenesest vastutav, muutuda humanitaarsetel põhjustel kohustuslikus korras vastutavaks liikmesriigiks. Jaatava vastuse korral soovib nimetatud kohus teada, kas see tõlgendus kehtib ka juhul, kui nimetatud kriteeriumide alusel vastutav liikmesriik ei ole esitanud palvet vastavalt sama artikli 15 lõike 1 teisele lausele.
- 27 Selle kohta tuleb märkida, et kuigi määruse nr 343/2003 artikli 15 lõige 1 on valikut võimaldav säte, mis annab liikmesriikidele ulatusliku kaalutusõiguse otsustamisel, kas „vii” humanitaarsetel põhjustel „kokku” pereliikmeid ja muid ülalpeetavaid sugulasi, lähtudes eeskätt perekondlikest või kultuurilistest kaalutlustest, siis sama artikli lõige 2 piirab seda õigust siiski nii, et kui selles sättes loetletud tingimused on täidetud, „hoiavad liikmesriigid varjupaigataotleja üldjuhul koos” tema mõne sugulasega.
- 28 Esimese küsimusega soovitakse seega saada esiteks määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 tõlgendust.

- 29 Ühelt poolt tuleb tõdeda, et erinevalt Austria ja Tšehhi valitsuse väidetest ei saa ainuüksi asjaolu, et varjupaigataotleja ei ole enam „vastutava liikmesriigi” territooriumil, vaid asub juba selle liikmesriigi territooriumil, kus ta soovib oma pereliikmetega humanitaarsetel põhjustel ühineda, kaasa tuua seda, et iseenesest on välistatud määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 kohaldamine.
- 30 Nimelt ei reguleeri kõnealune lõige 2 üksnes olukordi, kus liikmesriigid „viivad kokku” varjupaigataotleja tema sugulasega, vaid ka neid olukordi, kus liikmesriigid „hoiavad” nad „koos”, kui puudutatud isikud asuvad juba niisuguse liikmesriigi territooriumil, kes ei ole määruse nr 343/2003 III peatükis sätestatud kriteeriumide alusel vastutav liikmesriik.
- 31 Lisaks sellele, et niisugune tõlgendus on kooskõlas määruse nr 343/2003 artikli 3 lõikega 2, mille kohaselt „võib” iga liikmesriik läbi vaadata varjupaigataotluse, mille on talle esitanud kolmanda riigi kodanik, isegi kui selles määruses sätestatud kriteeriumide kohaselt ei vastuta ta sellise läbivaatamise eest, on see ka kõige sobivam tõlgendus, tagamaks määruse artikli 15 lõike 2 kasulikku mõju.
- 32 Teisalt tuleb esiteks kontrollida, kas nimetatud artikli 15 lõige 2 on kohaldatav niisuguses sõltuvussuhte olukorras nagu põhikohtuasjas, kus varjupaigataotleja ise ei sõltu sellise sugulase abist, kes asub muus liikmesriigis kui määruse nr 343/2003 III peatükis sätestatud kriteeriumide alusel vastutav liikmesriik, vaid varjupaigataotleja abist sõltub hoopis selles muus liikmesriigis asuv sugulane.
- 33 Selles osas on oluline märkida, et määruse nr 343/2003 artikli 15 lõige 2 ei viita sõnaselgelt olukorrale, kus varjupaigataotleja sõltub teise isiku abist. Pigem vastupidi, kasutades selles sättes üldist sõnastust nagu „asjaomane isik”, tähistamaks selle sätte tähenduses „teise” isiku abist sõltuvat isikut, andis liidu seadusandja mõista, et nii mõiste „asjaomane isik” kui ka mõiste „teine” võib osutada varjupaigataotlejale.
- 34 Seda tõlgendust ei saa kummutada ainuüksi asjaolu, et kõnealuse artikli 15 lõike 1 teises lauses seostas sama seadusandja, kasutades sõnastust „asjaomaste isikute varjupaigataotlused”, selles konkreetse sättes varjupaigataotleja mõistega „asjaomane isik”. Selles osas on nimelt oluline märkida, et sama lõike järgmises lauses nimetatakse varjupaigataotlejat ja teist isikut „asjaomasteks isikuteks”.
- 35 Nimetatud tõlgendus on seevastu kooskõlas määruse nr 343/2003 artikli 15 eesmärgiga, mis sarnaselt määruse põhjendusega 7 näeb liikmesriikidele ette võimaluse kokku viia „pereliikmeid”, kui see on humanitaarsetel põhjustel vajalik.
- 36 Selles osas on tähtis rõhutada, et määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 eesmärk on saavutatud nii juhul, kui varjupaigataotleja sõltub muus liikmesriigis kui määruse nr 343/2003 III peatükis sätestatud kriteeriumide alusel vastutavas liikmesriigis asuva sugulase abist, kui ka vastupidisel juhul, kui hoopiski see sugulane sõltub varjupaigataotleja abist.
- 37 Samamoodi täpsustab määruse nr 1560/2003 artikli 11 lõige 1 määrusega nr 343/2003 antud rakenduspädevuse piires, et viimasena nimetatud määruse artikli 15 lõikes 2 sätestatud mõistet „asjaomane isik” tuleb käsitada nii, et sellega on silmas peetud ka niisugust sõltuvussuhte olukorda, nagu käsitletakse põhikohtuasjas.
- 38 Teiseks tuleb lähemalt selgitada, et kuigi mõiste „pereliikmed” määruse nr 343/2003 artikli 2 punkti i tähenduses ei hõlma varjupaigataotleja miniat ega lapselapsi, tuleb sama määruse artiklit 15 tõlgendada siiski nii, et sellised isikud on hõlmatud selle artikli 15 lõikes 2 kasutatud mõistega „sugulane”.
- 39 Selles osas tuleb kõigepealt täheldada, et määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 kõnesolevate mõistete osas esineb eri keeleversioonide vahel lahknevusi ning mõni keeleversioon – nagu näiteks ingliskeelne – kasutab sama määruse artikli 2 punktis i sätestatutest teistsuguseid ja laiemaid termineid.

- 40 Seejärel tuleb toonitada, et kuivõrd määruse nr 343/2003 artiklid 6–8 sisaldavad siduvaid sätteid, mille eesmärk on perekonna ühtsuse säilitamine vastavalt sama määruse põhjendusele 6, siis peab artiklis 15 sisalduv humanitaarklausel – mille eesmärk on anda liikmesriikidele võimalus teha nende vahel vastutuse jagamise kriteeriumidest erandeid, et hõlbustada pereliikmete kokkuviimist, kui see on humanitaarsetel põhjustel vajalik – olema kohaldatav olukordadele, mis väljuvad nimetatud artiklites 6–8 käsitletud olukordade piirest, isegi kui need puudutavad isikuid, kes ei ole hõlmatud määratlusega „pereliikmed” nimetatud artikli 2 punkti i tähenduses.
- 41 Arvestades määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 humanitaarset eesmärki piiritleb see muu hulgas raskest haigusest või raskest puudest tingitud sõltuvuse kriteeriumi põhjal varjupaigataotleja perekonnaliikmete ringi, mis on kindlasti laiem, kui sama määruse artikli 2 punktis i määratletud.
- 42 Kui perekondlikud sidemed olid olemas päritoluriigis, siis tuleb kontrollida, kas varjupaigataotleja või temaga perekondlikes sidemetes olev isik vajab tegelikult abi ning vajadusel ka seda, kas teist isikut abistama pidav isik on selleks võimeline.
- 43 Neil tingimustel on määruse nr 343/2003 artikli 15 lõige 2 kohaldatav, kui selles nimetatud humanitaarsed põhjused on täidetud selle sätte tähenduses ühe sõltuva isiku puhul, kusjuures sellel isikul on – ilma et ta oleks pereliige selle määruse artikli 2 punkti i tähenduses – perekondlikud sidemed varjupaigataotlejaga ning viimati nimetatud suudab tegelikult anda sellele isikule vajalikku abi vastavalt määruse nr 1560/2003 artikli 11 lõikele 4.
- 44 Kolmandaks tuleb rõhutada, et kui tegemist on sõltuvussuhte olukorraga, kus asjaomased isikud asuvad muu liikmesriigi territooriumil kui sama määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik ning kui selle olukorra suhtes võib olla kohaldatav määruse nr 343/2003 artikli 15 lõige 2 käesoleva kohtuotsuse punktides 33–43 esitatud tõlgenduses, siis on see liikmesriik „üldjuhul” kohustatud hoidma need isikud koos, tingimusel et päritoluriigis olid perekondlikud sidemed olemas.
- 45 Selle viimase tingimuse osas võib veel vaid täpsustada, et eelotsusetaotluse kohaselt olid põhikohtuasjas varjupaigataotleja ja tema minia vahel perekondlikud suhted olemas juba päritoluriigis.
- 46 Mis puudutab konkreetselt kohustust hoida varjupaigataotleja „üldjuhul” koos tema „sugulasega” määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 tähenduses, siis tuleb seda kohustust mõista nii, et liikmesriik võib jätta selle asjaomaste isikute kooshoidmise kohustuse täitmata üksnes siis, kui niisugune täitmata jätmine on õigustatud erilise olukorra tõttu. Samas tuleb täpsustada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole oma eelotsusetaotluses niisuguse erilise olukorra olemasolule viidanud.
- 47 Kui kõnealuse artikli 15 lõikes 2 nimetatud tingimused on täidetud, siis muutub varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutavaks riigiks liikmesriik, kes mainitud sättes nimetatud humanitaarsetel põhjustel on kohustatud varjupaigataotleja vastu võtma.
- 48 Siinkohal tuleb lisada, et liikmesriigi pädevatel ametiasutustel on kohustus tagada, et määrust nr 343/2003 kohaldatakse viisil, mis tagab tegeliku juurdepääsu pagulasseisundi kindlakstegemise menetlusele ega sea ohtu varjupaigataotluste kiire menetlemise eesmärki.
- 49 Nimetatud kiire menetlemise eesmärki, mis tuleneb määruse nr 343/2003 põhjendusest 4, tuleb samuti rõhutada siis, kui esimese küsimuse teist osa käsitledes tuleb lõpuks välja tuua need põhjused, miks niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas on määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 kohaldamine põhjendatud isegi siis, kui „vastutav liikmesriik” ei ole esitanud sellesisulist taotlust vastavalt sama määruse artikli 15 lõike 1 teisele lausele.

- 50 Seejärel, seoses mitme käesolevas kohtuasjas Euroopa Kohtule märkusi esitanud valitsuse kaitstud teesiga, mille kohaselt on „vastutava liikmesriigi” taotlus igal juhul määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 kohaldamise *sine qua non* tingimus, tuleb täpsustada, et erinevalt sama artikli lõike 1 teisest lausest ei maini esimesena nimetatud säte teise liikmesriigi „palvet”.
- 51 Selles osas tuleb konstateerida, et kui varjupaigataotleja ja tema sugulane, kes asuvad koos muu liikmesriigi territooriumil kui määruse nr 343/2003 III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik, on nõuetekohaselt tõendanud sõltuvussuhte olemasolu määruse artikli 15 lõike 2 tähenduses, ei saa selle liikmesriigi pädevad asutused ignoreerida niisuguse erilise olukorra olemasolu ning sama artikli lõike 1 teises lauses ette nähtud palve esitamisel ei oleks enam mõtet. Niisugustel tingimustel oleks selline nõue pelgalt formaalse iseloomuga.
- 52 Sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, kus tegemist ei ole pereliikmete „kokkuviiimisega” määruse nr 343/2003 artikli 15 lõike 2 tähenduses, vaid nende „kooshoidmisega” nende asukohaliikmesriigis, oleks „vastutava liikmesriigi” poolse palve nõudmine vastuolus kiire menetlemise kohustusega, sest see pikendaks tarbetult vastutava liikmesriigi määramise menetlust.
- 53 Järelikult võib niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas olla määruse nr 343/2003 artikli 15 lõige 2 kohaldatav ka siis, kui „vastutav liikmesriik” ei ole pöördunud vastavasisulise palvega selle liikmesriigi poole, kus varjupaigataotlus esitati.
- 54 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes on vastus esimesele küsimusele, et niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas tuleb määruse nr 343/2003 artikli 15 lõiget 2 tõlgendada nii, et liikmesriik, kes ei vastuta varjupaigataotluse läbivaatamise eest sama määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt, muutub niisuguseks vastutavaks liikmesriigiks. Liikmesriik, kes on muutunud vastutavaks liikmesriigiks sama määruse tähenduses, peab võtma selle vastutusega seotud kohustused. Ta teavitab sellest varem vastutanud liikmesriiki. Nimetatud artikli 15 lõike 2 selline tõlgendus kehtib ka siis, kui kõnealuse määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide alusel vastutanud liikmesriik ei ole esitanud sellesisulist palvet vastavalt sama artikli lõike 1 teisele lausele.

Teine küsimus

- 55 Esimesele küsimusele antud vastust arvestades ei ole käesoleva eelotsusetaotluse raames vaja vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu teisele küsimusele.

Kohtukulud

- 56 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas tuleb nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määruse (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest, artikli 15 lõiget 2 tõlgendada nii, et liikmesriik, kes ei vastuta varjupaigataotluse läbivaatamise eest sama määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt, muutub niisuguseks vastutavaks liikmesriigiks. Liikmesriik, kes on muutunud vastutavaks liikmesriigiks sama määruse tähenduses, peab võtma selle vastutusega seotud kohustused. Ta teavitab sellest varem vastutanud liikmesriiki. Nimetatud artikli 15 lõike 2

selline tõlgendus kehtib ka siis, kui kõnealuse määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide alusel vastutanud liikmesriik ei ole esitanud sellesisulist palvet vastavalt sama artikli lõike 1 teisele lausele.

Allkirjad